

ГЕНАДИЙ ПРАШКЕВИЧ ПЪТУВАНЕ В НЕИЗВЕСТНОСТ

Част 7 от „Записки на един промишлен шпионин“

Превод от руски: Цвета Пеева, 1975

chitanka.info

Първото, което видях на таблото за вътрешни обяви, бе съобщението, че на инженер Д. К. Беримън се дава извънредна отпускат. Това ме удиви, нещо повече — разтревожи. По такива кодирани съобщения всеки от нас следеше как вървят работите на този, който в момента изпълняваше задача и много добре знаехме какво означават думите: „уволнен“, „отпуска“, „премия“. В дадения случай това означаваше провал.

Обзет от най-мрачни предчувствия, минах край машинописката и за малко не се блъснах в секретарката на шефа — мис Джукс — строен скелет в туника и панталони.

— Чакат ви — явно се отнасяше за мен, но по професионален навик тя винаги изпускаше името.

Кимнах. Но преди да отида при шефа, се отбих в лабораторията, където рижавият радист Щайберг по всяко време човъркаше нещо в апаратите. Нямаше го. Седнах на дъската на прозореца и извадих от джоба си цигарите. Джек Беримън бе толкова инженер, колкото аз астролог. Но заниманията му твърде често попадаха под параграфите на наказателния закон, затова се числеше в Консултацията като инженер, както повечето сътрудници, които се занимаваха с шпионаж.

Водехме истинска война с фирмите, конкуриращи на работодателите ни, и ни интересуваше буквално всичко. Леки акумулатори за електромобили, особено ония, в които се използваше литий. Специални мотори за състезателни автомобили. Реактивни самолети от типа „Конкорд“. Транзистори, изработени от нови пластмаси. Радиолокационни устройства, в основата на които лежи ефектът на Ган. Впрочем, именно на тях се бе провалила Джой, сестрата на Беримън. И провалът така й подействува, че, след като подписа съответните документи, напусна Консултацията и сега водеше странен живот сред сътрудниците на вражеската нам фирма „Трявъл“, в която се бе прицелил напоследък Беримън.

Накъсо казано, привличаше ни всичко, което можеше да се движи по земята, да лети, да натрупва и дава енергия на нашия нестабилен енергетичен свят. Цялата събирана от нас информация отиваше през ръцете на шефа по-нагоре. Това не означава, че той пускаше в ход всичко, което получаваше — някое изобретение е полезно да бъде задържано известно време, друго да се препродаде обратно. Но към клиентите си Консултацията винаги проявяваше

изключителна порядъчност: никога не предавахме една и съща информация два пъти и никога не предприемахме действия против фирмите, които поне веднъж са се обърнали за помощ към нас. Именно затова, когато се пенсионирахме, трябваше да подпишем документ, с който се задължавахме да не предлагаме услугите си срещу фирмите, включени в специалния списък на шефа.

Съобщението за извънредната отпуската на Джек Беримън ме разтревожи, защото фирмата „Трявъл“ не бе от спокойните. А за мен случилото се можеше да означава, че съм загубил единствения си приятел. Джек беше от малцината хора, на които никога не правех мръсни номера със записващи устройства, които никога не следях, в чиито анкети никога не се ровех. Джек бе за мен почти непрозрачно същество в този сто пъти осветен и подслушван свят.

Не знам колко щях да седя още в лабораторията, ако не беше мис Джукс, която отвори вратата и повтори:

— Чакат ви.

Изгледах я, без да ставам.

— Не бива да пиете толкова много вечер — без да се смущава, прояви тя професионална загриженост.

— И това ли сте подушили?

— Шегувам се — усмихна се тя и потрети: — Чакат ви.

Тръгнах към разглобяемия кабинет на шефа, като се питах каква ли апаратура бяха пъхнали пак в апартамента ми. Не, не съм сбъркал — именно разглобяемия, защото за няколко часа стените, подът и таванът можеха да се превърнат в купчина детайли и всяка подложена на най-старателно оглеждане. Никой не можеше да гарантира, че конкурентите не са ни „лепнали“ уши. Малко агенции можеха да се похвалят с подобни кабинети. А също и с такъв шеф.

— Ел? — Той изтриваше със салфетка ръцете си. — Извинявай, от газта е. Ужасно мирише. Но тази вечер трябва да поработя, а не ми се ще да рискувам. Електрическата мрежа е много удобна за разни апарати и не бих искал да плащам за чужди шмекерии.

Шефът свъси вежди и кимна към бюрото:

— Виж тая новост.

Едва задържах в пръстите си миниатюрната безцветна пластинка.

— Това мъниче — поясни той — е способно да излъчва сигнали в радиус до хиляда метра, които могат да се уловят от всеки радиоприемник в диапазона от 80 до 90 мегахерца. Никак не е трудно да се лепне на дрехата на някого.

— На мен ли я изпробвахте снощи?

— Подобни проверки са предвидени в договора, Ел.

Той ми подаде пакетче цигари, и каза:

— Беримън не се върна.

— Мога ли да се надявам на по-точно изложение?

— Разбира се — Шефът все пак щеше да премълчи нещо, но по тона му разбрах, че ще каже всичко, което е възможно. Магнетофонът в джоба ми записваше.

— Беримън бе взел на прицел фирмата „Трявъл“. Нали знаеш, че тя работи над нов тип машина.

— Да. Над земята малък комплекс от здания и друг доста повнушителен под земята. Състезателни мотори. Великолепна охрана. Джек не искаше да се залавя с тази операция.

— Благодаря за откровеността. Ел. И така, днес подписах заповед за извънредна отпускат на инженер Д. К. Беримън. Знаеш какво означава.

— Провал?

— Изглежда, да.

— Електронен пост и четири други — заизреждах аз, — телевизионна апаратура, свободна охрана... Жив ли са го хванали?

— Това не знаем.

Не завиждам на Беримън. Излязъл в отпускат — твърде мека формулировка. В безсрочна по-вярно. От стените на такива фирми обикновено не се излиза, а чудеса рядко стават в промишления шпионаж. Ако наистина се е провалил, никакви детективи не ще могат да го измъкнат.

— Подробности?

— Знаем само едно: че е минал постове. После следите му се губят. Явно, загазил е пред сейфа, в който държат машината. Невъзможно е човек да се вмъкне там — помещението е стоманено и издълбано в бетон. И все пак, Ел, имам основание да предполагам, че Беримън е бил в сейфа.

— Слушам.

— Откупихме бележника му. По околен път. Бил е намерен в коридора от един сътрудник на фирмата, на когото стопаните не са особено симпатични. В този бележник видях разрешението на загадката.

— Разрешение? Вие все още искате?

— Да, Ел. Имам сведения, че тази машина ще ликвидира целия сухоземен и морски транспорт. Не забравяй, че Консултацията се издържа за сметка на автомобилните и железопътни компании.

— Ако правилно съм ви разбрал, идва моят ред.

— Да, Ел.

— Но нали „Трявъл“ има изпитателен полигон? Защо да започваме пак от управлението или бронираното помещение? Защо да не започнем от полигона?

— Защото полигонът е блъф, Ел. Колите, които пълзят там, са за замазване на очите. Истинският модел се намира в сейфа. Е, какво ще кажеш? Последната ти задача беше преди пет месеца.

— Начало на операцията?

— Утре в седем при мен. Смени костюма си. Обмисли подробностите. И се запознай с това. — Той ми подаде бележник, който веднага познах. Макар че Беримън не беше от тези, които излагат на хартия мислите си, взех бележника. — Прегледай всяка страница. Прочети го много внимателно. Възможно е Джек нарочно да го е изпуснал. Проучи всеки знак, всяка чертичка. Ти познаваш Беримън, знаеш системата му. Ще можеш да разбереш онова, което би останало непонятно дори за мен. Това е всичко. Свободен си.

Но когато стигнах до вратата, шефът ме спря и, усмихвайки се, каза:

— Ел, извади от джоба магнетофона и изтрий записаното пред мен.

Седнах в колата, обзет от мрачни мисли. Загубата на Беримън ме подтискаше. По-рано не се бях замислял какво рискуваме, като пъхаме носа си в чуждите работи. Бях загубил единственото непрозрачно същество в нашия прозрачен и гол свят. Смятах да удавя мъката си в близкия бар, но се сетих за полковник Хесъп (бивш военен лекар, сега колекционер на безпредметна живопис, три пъти женен, близък на шефа от световната война), с когото ме свързваха нещо като роднински връзки. Хесъп с удоволствие ме приемаше и от време на време

споделях с него някои неща. Това винаги го трогваше. Беше съвсем древен старец, но да си призная, понякога ми се струваше, че като направихме света прозрачен, загубихме нещо, известно на този старец, който плюеше на всякакво разузнаване и си позволяваше да казва гласно всичко, което му хрумнеше. Колкото и да е странно, досега бе имал късмет или просто никой не смяташе за нужно да се заема с него.

Излязох на окръжното шосе и със скорост сто километра в час стигнах пред зданието, в което живееше Хесъп. Но всички места за паркиране бяха заети, повъртях се наоколо и продължих. В същност, какво бих могъл да кажа на Хесъп?

Поех машинално към бар „Комета“, разположен до шосето, което водеше към комплекса „Трявъл“. Там работеше сестрата на Джек — Джой. Мислех, че ще я заваря, но тя, изглежда, още не беше дошла, защото на бюфета работеше хубавичка шатенка, на която поръчах коняк и кафе.

Масичката до прозореца беше свободна. Откакто в бара често взе да се появява Нил Формън (инженер при „Трявъл“, радиоконструктор, четиридесет и две годишен, разведен...), Джой недвусмислено ми намекна, че честите ми визити са неуместни. За последен път идвах тук преди две седмици, точно в деня, когато Беримън се зае с „Трявъл“, Именно той ме помоли да не пропъждам Формън, инженерът можел да му бъде полезен. Но нещо все ме влечеше към бара.

Дявол да го вземе. От няколко часа сякаш светът умря за мен. Когато беше Джек, всичко си стоеше на мястото, а сега около мен се бе образувала колосална празнина и нямаше с какво да я запълня...

Отпих глътка, облегнах се в креслото и се помъчих да се съсредоточа. Джек Беримън беше от ония шпиони, които никога не се проваляха. Провел бе десетки подобни операции, което говореше за голям талант. Подсъзнателно винаги се гордеех с приятелството си с Джек, последният супермен на нашия век, и се стараех да му подражавам.

Извадих бележника и се заех най-старателно да го изучавам. Не пропусках нищо, нито един знак, нито една цифра. И когато почти не оставаха никакви съмнения, че е безполезно да се ровя повече в скучните му записки, попаднах на нещо, което шефът веднага бе определил като ключ към загадката — „Е маш същ главното е да се влезе в сейфа“. Последните думи не бяха даже съкратени, а

обръщението „Е“ можеше да има само един адресат — аз, Ел Милър. Прочетох го отново: „Ел, машината съществува. Главното е да се влезе в сейфа.“

Това беше сполука. Но най-напред помислих дали не е капан. Бележникът е бил откупен и думите можеха да бъдат вписани от всеки щатен специалист на фирмата „Трявъл“. От друга страна, твърде примитивно е за клопка: Нещо повече, специалистите на фирмата не можеха да знаят, че аз ще се заема със задачата. Освен това шефът сам категорично заяви, че с изключение на сътрудника, намерил бележника, никой друг не се е докосвал до него. На това можех да вярвам. Значи... значи Джек се обръщаше към мен... Съобщаваше ми, че има изход, че в охраната на фирмата може да се открие някаква пролука. Но какво ли е станало със самия Джек?

— Здравей, Ел!

Явно Джой беше току-що влязла — бузите ѝ бяха зачервени — с тъга вдъхнах лекия, толкова познат парфюм и попитах:

— Свободна ли си днес?

— Имам много работа, Ел — отвърна тя. — И после, аз те предупредих... Къде е Джек?

По-болен въпрос едва ли би могла да зададе. Наведох се и казах почти в лицето ѝ:

— „Комета“ не е място за такива въпроси.

Тя искрено се учуди. Изправих се и когато миниатюрната играчка на шефа здраво се залепи за чорапа на Джей, изпитах нещо като разочарование. Излиза, че било невероятно просто. Не чувствавах никакви угризения на съвестта, сякаш светът наистина се бе променил след изчезването на Джек.

— Боя се за теб, Ел — каза Джой. — И ти си побъркан, всички там сте такива.

Усмихнах се. Тя нищо не знаеше за Джек. Това ме успокои, като че ли колкото по-малко хора знаеха за провала му, толкова по-лесно щеше да му бъде... Вдигнах глава и загледах как Джой отива към бюфета, после, опипвайки месестата част на ухото си, включих свръхминиатюрния приемник. Играчката на шефа работеше превъзходно! Още днес щях да зная за Джой много повече, може би, отколкото знаеше самата тя за себе си. Ето какво е преимущество на нашия прозрачен свят.

В бара влезе Нил Формън — типичен преуспяващ интелектуалец с горда, даже самодоволна римска физиономия. Винаги съм изпитвал инстинктивно недоверие към хора, занимаващи се постоянно с формули и знаци. Боях се от тях. И не бих се учудил, ако узнаех, че инженер Нил Формън има отношение към провала на Джек. А ако няма, той сигурно знае. Включих отново приемателя и веднага чух:

— Джой, чакам те в десет.

— Не — каза тя с глас, с който разговаряше с мен в най-добрите ни дни. — Искам ти да дойдеш при мен, мили.

Дали е знаел Джек за връзката ѝ с този очилат негодник? Ако Формън отиде при нея, ще мога да чуя всяка тяхна дума. Къщата, в която живееше Джой, бе срещу моята, разделяше ни само улицата. Нямах повече работа в бара, тръгнах си за вкъщи.

И още от прага разбрах, че съм имал посещение. При това гостите са били непредпазливи. Първо, аз никога не държах креслото до прозореца. Второ, в стаята долових чужда миризма, сякаш тук е бил заклет пушач. Такива хора винаги оставят след себе си диря. Проверих електромера. Понякога по показанията му можеше да се открие дали е била включвана апаратура. Впрочем, може да е работила с батерии. Огледах стаята, надзърнах под креслата и под масата, прегледах задната стена на телевизора, опипах картината на стената, която държах всъщност за примамка. И макар да знаех, че посещението би могло да бъде най-обикновена професионална проверка, вече не се чувствувах свободен в апартамента си. Кой ли бе тръгнал по следите ми? Премислих десетки варианти, всичките отхвърлих. Би трябвало веднага да доложя на шефа за случилото се, но като поразмислих, се отказах...

Не знам какво ме събуди — леко шумолене, изщракване... Часовникът показваше единадесет. Веднага се сетих за Джой. Облякох халата, отидох до бюрото си и включих мощния апарат, специално конструиран за такива случаи. Преди година бих сметнал подобна постъпка за предателство, но сега много неща се бяха променили. Оправих настройката и чух приглушения шепот на Джой. После заговори Формън. Разбрах едно — Джой е загубена за мен.

От нощната беседа на хората, които ненавиждах от душа, узнах, че Джек Беримън действително се е провалил и че този провал е станал при странни обстоятелства. Електрическата мрежа на фирмата

„Трявъл“ е имала нарочно слаби бушони и щом Джек я претоварил с апаратурата си, всичките изгорели. Имахме вече един подобен случай, затова ме учуди нехайството на Беримън. Следователно, логично е да заключа, не е виждал друга възможност.

Оставаше да си изясня какво е отношението на Джой към случилото се. Защо така спокойно реагира на новината за смъртта на брат си. И изведнъж разбрах, че Джой не знае за кого става дума. За нея думите на Формън означаваха само, че във фирмата „Трявъл“ се е провалил един от промишлените агенти. Нищо повече. Тя не подозираше, че провалилият се е брат ѝ. А Формън?... Той каза:

„Остави това, Джой. Аз дори не видях този глупак.“

Взех аспирин и легнах. На сутринта веднага се отправих към шефа.

Знаех как са заприщени по това време централните улици, затова излязох на окръжното шосе, но и там движението се задръсти. Тухлената стена ограждаща територията на фирмата „Трявъл“, беше вече съвсем наблизо но на шосето, пред спрелите автомобили, се издигаха кълба черен дим и огнени езици. Излязох от колата да видя какво става. Изглежда, някаква кола се бе блъснала в цистерна с бензин. Водачите на пристигащите автомобили хлопваха вратичките и бързаха да се проврат през тълпата към мястото на катастрофата. От отблясъците на пожара върху лицата им се бе изписало странно изражение на някаква скрита радост или на явно удовлетворение. После съзрях човек с изподрана риза и много изцапани панталони. Той се вмъкна в един автомобил и веднага го подкара, като направи остър завой. Стори ми се удивително познат. Изглежда наистина го познавах, защото, когато завиваше, той също ме забеляза и облещи очи. Не съм полицай, освен това преди посещение при шефа ни забраняваха да влизаме в какъвто и да било контакт с външни хора, но не се сдържах и, потеглих след него. Беглецът на няколко пъти се обръща и поглеждаше към мен с явно изумление. Карах по петите му, докато ми мина през ума най-простата мисъл — трябва да е обикновен крадец на автомобили. Оставих го и поех към шефа. И все пак срещата ме разтревожи. Крадците на автомобили имат по-приличен вид.

Мис Джукс, като ме видя, попита:

— Лошо ли сте спали?

Нямах време да я слушам. Отидох направо в кабинета на шефа, който стана насреща ми и ми подаде няколко удостоверения и писма.

Симон ван Гаард, прочетох, Южноафриканска република, кореспондент на вестник „Стар“, писмо до Симон ван Гаард от жена му Елизабет Тейър, холандка по произход, жителка на град Ъкслиберг. Частно писмо до Симон ван Гаард от инженер Нил Формън, с което го канеше да посети фирмата с цел за разширяване на деловите връзки между южноафриканските фирми и нашите...

— Всичко е истинско — поясни шефът. — В осем часа инженер Формън заминава за Вашингтон. В десет, докато истинският Симон ван Гаард спи още в хотела, ти с тези документи ще влезеш в зданието на управлението на фирмата „Трявъл“. Оттам почва рискът, но аз вярвам на Беримън. Той е видял, че има някакъв начин и го е използвал. Така че, Ел, на теб ще ти бъде по-леко. Освен това — гласът на шефа стана твърд, — разрешавам ти да прибегнеш до всички средства. — Изучил си охраната. Първият пост и вторият са обикновени патрули. Те се интересуват само от документите. Третият пост е подкупен от нас. Този пост ни коства много пари, Ел, затова можеш спокойно да разговаряш с него. Ще се обърнеш към човека, сресан на прав път, там има само един такъв. Следващи пост е електронният, най-трудната точка в плана. Ел, може би именно тук ще ти се наложи да употребиш оръжие, твоя верен магнум, ако решат да те облъчат... После веднага попадаш в кабинета на Формън, от който малък коридор води до бронираното помещение. Над бюрото на Формън има постоянно действаща телевизионна камера, която предава на всички постове, затова времето ти ще е крайно ограничено. Но ти бързо ще влезеш в сейфа и ще затвориш вратата. Докато я разбият, ще имаш на разположение още няколко минути, през което време вярвам ще успееш да разбереш как действа катапултата, която ще те изстреля с машината извън пределите на завода. Всичко по-нататък зависи от теб.

— Каква информация имате за машината?

— Почти никаква — поколеба се шефът. — Освен слуховете...

— Какви?

— Машината, построена от фирмата „Трявъл“, се движи по вертикала.

— Не разбирам.

— И аз също. Никой не го разбира, Ел.

— А как ще погледнат на документите ми от ЮАР?

— Всичко е наред, Ел. Нил Формън е известен специалист. Поканата му е с разрешение отгоре. Фирмата търси излаз на външния пазар. И въобще, в тази акция има само едно смущаващо обстоятелство. Ти имаш само един път, Ел, към сейфа! Не знам какво може да означава това, че машината се движела по вертикала, но за теб няма никакъв друг път. Ти си длъжен съвсем ясно да си дадеш сметка — имаш само един изход, да проникнеш в сейфа и да се катапултираш заедно с машината. Не е изключено да се озовеш извън пределите на страната. Но това ще е вече успех, и ние ще те потърсим веднага.

— Впрочем — запитах, — кой беше вчера в моя апартамент?

— Ти си ценен агент, Ел. Ние те пазим — уклончиво отвърна шефът.

Телефонът позвъни и шефът вдигна слушалката. Изведнъж на лицето му се изписа странно изражение на недоверие и страх. Не исках да му преча, затова се обърнах и взех сутрешния вестник.

„В каменоломната е открит трупът на Дик Харби — първата цигулка в оркестъра «Дилън»!“ От снимката се усмихваше излъскано конте, а до нея друга фотография, пак с лицето му, но вече без признаци на живот...

„Инженер-изследовател паднал от прозореца на лабораторията!“ Случаен свидетел бе фотографирал инженера по време на последното му пътешествие по вертикала.

„Дали експлозията на «Каравела» няма връзка с факта, че на борда ѝ се е намирал известен учен по атомна физика?“

Хвърлих вестника. Шефът бе оставил слушалката и, вперил поглед в стената, обмисляше нещо. После се усмихна.

— Ел — каза той. — Сега знам със сигурност, че ще се справиш със задачата! Помни едно — имаш само един път. Към бронираното помещение! Не се спирай и не мисли за връщане.

След пет минути пътувахме с неговия „Ягуар“ по окръжното шосе и шефът вече по-весел ми обясняваше къде трябва да търся нашите момчета, ако машината ме изведе извън района на фирмата „Трявъл“.

— Ето тук — посочи шефът, — ще работи санитарно-пътната бригада на майор Данинг. Ти го знаеш. Там ще поправят шосето, а

встрани на полето ще се провеждат учения с вертолетите. Хората и машините са готови... Имаш два часа, с какво ще започнеш?

— Откарайте ме в бар „Комета“.

— Джой сега не е там.

— Тя все едно не би могла да ме утеши.

В бара нямаше посетители. Това ме учуди. Новата, която видях вчера за първи път, бършеше чашите. Кимнах ѝ и поръчах кафе. Бих изпил и „Метакса“, но се отразява на реакциите. Притиснах ръката си плътно към тялото и усетих под мишницата успокояващата хладина на магнума. После почнах да обмислям различните възможности.

Появиха се първите посетители на бара. Плъзнах равнодушен поглед по двамата влезли и се усмихнах на момичето. Тя ми кимна. Дългият добре избръснат, някак несъразмерно сложен човек, забеляза усмивката ми и дойде при мен. Очаквах, че ще се обърне с някаква банална молба, но като се усмихна, той каза тихо и лениво:

— Момче, твоят магнум е под мишницата ти, а моят в джоба ми. Стани и ела с нас — кимна на колегата си, който се запъти мързеливо към нас.

Отведоха ме през тесен коридор в ярко осветена стая, завесите на прозорците бяха спуснати, в ъгъла светеха прожектори, сякаш някой се канеше да ме снима на филм. Усмихнах се. Други двама (всички по нещо неуловимо си приличаха) ме претърсиха, взеха магнума и документите.

— Прилични документи — каза единият.

— Остави ги на масата — зачу се нов глас. Обърнах се, но не видях говорещия. Може би беше в другата стая.

— Аз те виждам и искам да говоря с теб — каза гласът.

— За какво?

— Изброй постове на фирмата „Трявъл“.

Нямаше смисъл да мълча, послушно, като на урок, занареждах:

— Външен, вътрешен, трети, електронен, формален и пост пред бронираното помещение.

— Ще можеш ли да го отвориш?

— Аз съм ученик на Батист Травайя.

— В коридора — каза гласът, — пред сейфа има телевизионна камера и радиоапаратура. Едно твое погрешно движение и ти ще пропаднеш. С какво смяташ да си помогнеш?

— Имам бързи рефлексии и магнум.

— Да, това добре. Но на теб ти е нужно и да влезеш в помещението.

— Слушам.

— Разумно реагираш. Не се учудвай, не за първи път по една и съща следа вървят двама ловци. И на нас ни трябва машината на Парк, затова си тук.

— Как я нарекохте?

— Машината на Парк. Единствената машина, създадена за установяване на абсолютно алиби. Разбира се, от наша гледна точка. Вие може да я използвате за други цели. Искаме да ви помогнем, но условието може да бъде само едно — машината получаваме ние, вие получавате чертежите и технологията.

— С кого разговаряте? — бързо попитах.

— Ел Милър, професионален шпионин, самотен...

— Достатъчно.

Фил Номън, ето кой беше моят невидим събеседник. Трябваше по-рано да се сетя. Фил Номън, главатарят на най-голямата гангстерска корпорация, нашите пътища и по-рано се бяха пресичали.

— След един час — каза той, — ти имаш среща с Формън. Вземи документите и магнума. И запомни: няма да те облъчват на електронния пост. Това е наша заслуга, с нея плащаме за твоя успех.

— Какво представлява машината на Парк?

— Не знам. Но помни, разбереш ли как се управлява, ти вече от никого не зависиш.

— И от вас ли?

— И от нас — сериозно обясни той — Но имай предвид, че човек мъчно може да се укрие. А дори един много дълъг, неспокоен живот не струва колкото една спокойно преживяна година.

— И ще мога ли да разчитам на електронния пост?

— Да.

Не се съмнявах, че е заинтересуван от успеха на операцията. И знаех, че не лъже — изглежда, ще успее да се промъкне в кабинета на Формън.

— Върнете му магнума — заповяда гласът.

Дългият, вонящ на тютюн (същата миризма бе останала в апартамента ми след посещението на неизвестните гости), ми подаде

пистолета и документите, в кръглите му изпъкнали очи прочетох нещо като завист. Може да им се вярва, реших окончателно.

Невидимият събеседник каза:

— Ако почнеш да търсиш трети път — ти си труп. Помни го. Знаеш колко лесно може да бъде прегазен човек или да загине при катастрофа.

— Да — казах.

На прощаване гласът ме ободри.

— Усмихни се!

След такава беседа трябваше да сменя костюма и бельото си, да обръсна косата си, да се облъча с ръонтген — дявол знае какво можеха да ми лепнат. Отсега нататък бях свързан завинаги с тях. От бара излязох друг човек. Не защото вече водех двойна игра, но защото за първи път почувствувах искрица надежда, каквато не можа да ми внуши шефът. Два поста от шест — това бе почти гаранция, а после... Имало е случаи, когато шпионин, изпълнил задачата си, изчезва заедно с плячката...

Сега, когато зад гърба ми стояха две мощни организации, наистина се поуспокоих, макар че не си правех илюзии относно гаранциите. Но докато стигна до машината на Парк, можех напълно да разчитам на шефа и на хората на Фил Номън.

Спрях пред самата тухлена ограда. Наоколо се простираше голо поле, тук-там обрасло с рядка трева и това сякаш отделяше фирмата „Трявъл“ от останалия свят. Добре са се настанили, помислих, като разглеждах подаващите се над зида плоски покриви. И все пак се долавяше някакво напрежение. Всеки посетител, било то мияч на прозорци, санитар или шофьор на такси можеше да бъде шпионин. Всеки, въоръжен с бинокъл, можеше да узнае нещичко от тайните на фирмата. Затова администрацията бе откупила и съборила всички сгради наоколо, дори тук в покрайнините тази операция е струвала луди пари. Но въпреки че бе създавала около себе си мъртва зона, фирмата не вярваше на никого, не напразно се бе оттеглила под земята, а на прозорците, гледащи над повърхността, бе монтирала непроницаеми щори, които автоматически се задействуваха при звука на прелитащи вертолети. И все пак, мислех си, винаги е имало хора, способни да измамат всяка бдителност. Дори най-непреклонният пазач има чисто човешки слабости.

Пред вратата много набит и силен човек (втори мълчаливо стоеше встрани и следеше всяко мое движение) провери документите ми и изкозирува. Минах през дълъг бетонен тунел, като усещах зад гърба си невидими погледи. На изхода друг сътрудник на фирмата протегна към мен ръка. Документите не породиха никакви подозрения, той ми ги върна и ми връчи червен талон. Вече поуспокоен наближих третия пост. Изгледах безукорно сресания на прав път човек и казах с безизразен глас:

— Симон ван Гаард, Южноафриканска република, вестник „Стар“, поканен съм от Нил Формън.

Той кимна и внимателно запреглежда документите. Това продължи толкова дълго, че се уморих.

— Хубави документи — най-сетне каза той. — Извинете за формалността.

Следващият пост бе електронният. Ако не беше подкупен, трябваше вече да извадя магнума. Когато влизах в полутъмната стаичка, усетих как магнумът пари кожата под мишницата. Ако са ме облъчили, свършено е... Човек с кафява риза и също такива панталони, с голо теме, без вежди, с червено сякаш опърлено лице, стана при влизането ми.

— Симон ван Гаард?

— Да.

— Защо ви е оръжие?

— Това не е оръжие, а автоматична писалка.

— Моля извадете на масата всички метални предмети.

— Ключове от колата, писалка, запалка... — изброявах аз, като ги слагах на масата.

Магнумът под мишницата пареше кожата ми. С какво бях предизвикал подозрението?... Впрочем, такава е професията им — да подозират всекиго. Мълчах и си мислех с ужас, че може би сега на някакъв екран се появяват очертанията на моя скелет и... магнумът. Трепнах, когато звънна телефонът. Без да сваля очи от мен, сътрудникът изслуша какво му наредиха и ме запита:

— Защо сте без придружител?

— Аз съм кореспондент и ме интересуват първите, лични впечатления.

Той ме изслуша и окачи слушалката.

— Инженер Формън ви очаква.

Стори ми се, че ми намигна. Навярно така ми се е видяло. Лицето му бе толкова необикновено. Думите му не само ме учудиха, но и разтревожиха. Инженер Формън не можеше да ме очаква. Инженер Нил Формън трябваше да бъде във Вашингтон... В прохода между двете врати поразхлабих кобура, сега можех всеки момент да извадя магнума. Чувствувах инстинктивно, че в стройната верига, построена от шефа и Номън, нещо не е в ред... Но имах само един път — към сейфа. Дори подкупените сътрудници с удоволствие щяха да изпразнят в мен пистолета си, защото моят провал би бил преди всичко техен провал.

Бутнах вратата и се представих:

— Симон ван Гаард.

Пред мен, сложил ръка на пистолета, небрежно оставен върху книжата, седеше инженер Нил Формън. Вратата, която водеше към сейфа, бе открената. Нарушение на инструкцията или клопка?

Формън ме погледна мрачно и каза:

— До днес ви познавах като инженер Ел Милър. Имали сте важни причини да промените името си. Говорете, думите ви се записват.

Единствената ми възможност бяха секундите, докато той говореше. Взех решение, извадих магнума и стрелях в устата му. Може би ми се счу но сирената зави още в секундата на изстрела. Автоматиката, както винаги, работеше великолепно. Но хората си оставаха хора. Когато отворих тежката врата, водеща към сейфа, пазачът още се обръщаше. Стрелях в гърба му и, притичвайки бързо, се долепих до стоманената врата. Шифърът на ключалката бе примитивен, ясно, никой не е допускал мисълта, че може да се мине през постовете. Справих се моментално с ключалката, влязох в помещението и затворих вратата след себе си.

Глухите метални стени, които ме обкръжиха, ме потиснаха и увереността ми веднага се изпари. Оттук игла не можеш измъкна навън, та камо ли машина. И много се съмнявам, че машините, които стояха в помещението — бронирани капсули с дълги откренати люкове — могат да се движат.

— Виждаме ви — каза глас отгоре. — Отворете вратата и предайте оръжието си.

Друг глас го прекъсна:

— Той е луд!

И веднага първият:

— Арестувайте електронния пост!

Слушах всичко, което говореха и ми стана жал за оня, от електронния пост, с опърленото лице без вежди... В този момент, навярно вече го мъкнеха към специалната на „енергичен разпит“. Без да губя нито секунда, отидох при капсулите.

— Не ги докосвайте — предупреди гласът отгоре. — По тях тече ток.

Ако тази мисъл чак сега бе хрумнала на говорещия, явно е съжалил, че не се е сетил по-рано. Усмихнах се. Капсулите опираха в металния под и ако бяха под напрежение, от мен отдавна щеше да остане шепа пепел. Впрочем, хората отгоре са способни на всичко. Трябва да побързам.

Капсулите бяха еднакви, но върху една сияеше буквата М. Модернизиран вариант, реших аз и избрах нея. Но как ли се катапултира? Не се виждаха никакви механизми. Влязох вътре и захлопнах люка. Натиснах ключа за осветлението и ръката ми сама легна върху хромираната дръжка. Когато бавно я завъртях, раздаде се ниско бучене, лампичките на таблото помръкнаха — двигателят на капсулата гълташе цялата енергия, но източникът му бе автономен. Това ме зарадва. Иначе сега щях да седя като мишка в капан. Бученето се засили, погледнах през малкия плосък илюминатор, но стените на бронираното помещение не се виждаха. Машината се движеше в плътна мъгла, която преливаше във всички възможни оттенъци на дъгата. После рязка болка скова мускулите ми, удари ме в мозъка, но преди да загубя съзнанието си, помислих, тържествувайки: „Джек е знаел, че може да се избяга с машината. И аз го направих!“

Дойдох на себе си, обзет от същото чувство на тържество. Опитах се да се обърна в тясното пространство на капсулата, която бе полегнала на едната си страна. Единственият й илюминатор се бе наполовина забил в земята. Включих осветлението, през стъклото се виждаха повалени от тежестта на машината копиевидни стъбла. Къде ли ме е изстреляла катапултата? Ако е отвъд територията на фирмата, вече тук трябваше да бъдат хората на шефа и Номън, за мен нямаше значение на кого щях да попадна.

Угасих осветлението, проверих магнума, после отворих люка и с мъка се измъкнах навън. Влажен, тежък въздух ме удари в носа. Краката ми затънаха в гъста лепкава кал, в която пълзяха някакви паякообразни насекоми. Видях на поляната дебело повалено дърво и понечих с няколко скока да стигна до него. Преди час лесно можех да го сторя, но душният тежък въздух ме потискаше и сърцето ми заби лудо. Все пак добрах се до дървото и спрях да почина под защитата на грапавото му стъбло, покрито със слой голи клони, чиито листа бяха окапали или обрулени. Машината на Парк бе паднала почти в центъра на огромна, обрасла с трева и храсти поляна. Но тропическата растителност ми беше непозната. Папратите имаха извънредно дебели листа без нарезки. Тревата стърчеше като набучени ланцети. Листата на дърветата приличаха на кичури пера. Дори в първия момент наистина ги взех за пера, но видях между тях ослепително бели цветове. От време на време откъм дърветата, които плътно заобикаляха поляната, нахлуваха мътни облаци пара, сякаш там работеше безшумна парна машина... Тропици, учудих се, но си спомних — нали шефът казваше, че е възможно да попадна и извън пределите на страната...

Върнах се при машината и затворих люка. Някаква твар, изплашена от металния звук, хукна към гъсталаците. И така, казах си, откраднах машината на Парк. Сега трябва да я скрия и да вляза във връзка с местното население.

До капсулата зееше някаква прясно изровена яма. Забелязах в тревата още много такива ями, сякаш тук се бе окопавал взвод пехотинци. Още щом се наведох, разбрах, че това са следи. Следи на огромно животно, може би хищник, който обикаля наоколо. За първи път обърнах внимание на странната тишина. Слухът ми долавяше само шумолене на дървета и падане на шишарки. И изведнъж далечен вик наруши тишината. Човек или животно викаше — не мога да твърдя със сигурност. Но, послушвайки се, все пак реших да разгледам следите и бавно тръгнах по тях. Порази ме размерът им, всяка беше не по-малка от половин метър. Стигнах до дърветата. Приличаха на бамбукови, широките им листа бяха с равни като на ножа краища. Имах чувството, че зад всяко от тези странни дървета се крие неизвестна опасност. С магнума в ръка продължих по широката, отъпкана от гигантското животно пътека, и след двадесетина метра излязох на песъчливия бряг на плитък залив.

Водата бе топла, целият хоризонт тънеше в плътни млечнобели облаци. Но не това ме смути. Плажът бе така изровен, сякаш по него току-що бе препускало стадо слонове. Но какви слонове!? Отпечатъкът на най-близката следа веднага разпръсна съмненията ми — тук е ходел хищник. В следата ясно личаха гигантските нокти на масивния крак, който приличаше много на птичи — пръстите бяха свързани с ципа.

Побързах веднага да се скрия в сянката на дърветата. По стеблата им имаше неприятни израстъци и гъби, които изпускаха воняща слуз.

Отново запълзя топла мъгла, а от ниските слоести облаци запръска дъжд. Около следите почнаха да изскачат мехури, сякаш водата бавно завираше. Този хищник е бил двуног и на всичко отгоре опашат. На мястото, където стоях, навярно бе почивал, а после е побягнал — крачката веднага ставаше по-широка и отпечатъците на опашката изчезнаха. Вече не се съмнявах каква машина бях отмъкнал. Тя явно можеше в миг да преодолява чудовищни пространства.

После ми мина през ума друга, по-ужасна мисъл, но навярно и по-съответстваща на истината. Може би машината на Парк се движеше във времето!? И ако е така, навярно съм се озовал в такива векове, когато още не е съществувал човекът! Да, машината изглежда се движеше във времето! Нали шефът бе казал; по вертикала! И докато гледах този потънал в мъгла, страшен свят, все повече се убеждавах, че е така. А едновременно с това и в нещо друго — за местните обитатели аз бих бил интересен само в едно отношение — в гастронимическо...

Внезапно си спомних играчката, която ми бе подарила преди няколко години Джой — зелен игуанодон. Приличаше на трмаво, масивно кенгуру, а краката му бяха съвсем като на птица — те необикновено много приличаха на тези крака, които бяха оставили следи по плажа... Надвих вълнението си и бавно тръгнах по брега. Отсреща се виждаха скали, по които бяха накацали ята черни птици. От време на време някоя двойка напускаше скалите и с пискливи кръсъци почваше да кръжи като шашардисана над мътните води в залива. Дори отдалеч личеше, че имат прилични размери, а когато една двойка прелетя над мен, видях, че телата им са като на прилепи — голи с дълги надебелени в края кожести опашки. От устата им стърчаха тънки бели зъби. Те не летяха като птици. Скачайки от

скалите, с два-три размаха се издигаха нагоре и дълго планираха в душния въздух.

Наведох се, взех машинално от пясъка раковина и я пъхнах в джоба. Погледът ми попадна на друга, гигантска раковина, която изглеждаше така, сякаш някой великан бе навил спирала и завързал краищата ѝ в уродлив възел. Поразен, дълго разглеждах фантастичните ѝ очертания и се питах — дали в нея има нещо, или е празна.

Вниманието ми привлякоха мравки, малки обикновени мравки, които веднага разколебах увереността ми, че машината на Парк може да се движи във времето. И сякаш в потвърждение на това откъм мястото, където бях оставил машината, се раздаде изстрел! Хора! Значи всичките ми предположения са глупост. Хем се зарадвах, хем се изплаших. В края на краищата още не знаех къде се намирам, а моите документи едва ли щяха да се посрещнат добре например, във Венецуела или Уганда. По-правилно ще е да скрия веднага магнума и машината и да се предам на властите. Затичах обратно по следите си и когато почти наближих поляната, чух някой да крещи:

— Ван Гаард! Ван Гаард!

Това не можеше да бъде приятел. Легнах на морската земя и затаил дъх, се ослушах.

— Не си дери гърлото — обади се втори глас. — С него явно е станало същото като с Беримън.

Беримън? Но те заговориха така тихо, че вече не различавах думите. Тогава извадих от джоба си миниатюрния микрофон и го хвърлих към тях. Едва ли щях да го намеря после в тревата и рядката кал, но си струваше да рискувам. И в ушите ми веднага прозвуча:

— Беримън хвърлиха ей там, до горичката. Беше още жив, но момчетата на Формън направиха всичко, за да не може да се справи дори с бръмбар.

— Още не съм чувал — каза ехидно вторият — за по-далечно заточение. Как го каза? Юрски период ли? Преди колко милиона години е това?

— Дяволски много! — заяви първият. — Но тук не е лошо, само дето въздухът е толкова тежък. Все не мога да повярвам, че още ги няма хората...

— Като изключим побеснелия юаровец.

— Той ликвидира Формън.

— Остави. Това си е работа на фирмата. Ние трябва да върнем машините. Добре че този негодник отмъкна модела, а не втория вариант.

Ето какво е означавала буквата М, помислих и надзърнах предпазливо.

— Навярно ловът тук е добър — гледайки следите, каза другият. Той се обърна и аз го познах.

Организацията, която представляваше, ми беше добре известна — Асоциация на бившите агенти на Федералното бюро за разследване — и наброяваше пет хиляди членове, които постоянно предлагаха услугите си в борбата с промишления шпионаж. Агентът Джон Лесли беше един от най-известните и аз почувствувах професионална гордост, че в тази акция се бяха срещнали такива хора като Беримън, шефът, Номън, Формън, Лесли и аз — цветът на тайната война. Прецених на око може ли от такова разстояние да използвам успешно магнума, но вероятността беше малка, а ако ги изплаша, те щяха веднага да офейкат с машините. Доживотно заточение в юрския период не ми харесваше. Обърнах се по гръб и се превърнах в слух.

— Този негодник е изгълтал цялата енергия. Ще трябва да се върнем за батерии — каза Лесли.

— Ами той?

— Нека се оправя както знае, ако още е жив. Но не го вярвам. Беримън доказва, че в този свят гладиаторите не са жизнеспособни.

Обзе ме отчаяние. Тия двамата сега щяха да се върнат в двадесети век, а аз ще остана в блатата, населени с твари, по-едри от които вече никога няма да има на Земята.

Възкликанието на Лесли прекъсна мислите ми.

— Какво видя? — поинтересува се другият.

— Май доказателство, че юаровецът е тръгнал по следите на Беримън.

Надвих страха си и надзърнах иззад храстите. Лесли стоеше до машината на Парк с автомат в ръце. Колегата му бавно вървеше по следите ми, после се спря, вдигна от земята изпоцапаното ми сако, което бях захвърлил, и каза:

— Да. Прав си. Тук са документите му. Ван Гаард повече не съществува.

— Вземи ги — заповяда Лесли.

На поляната отново запълзя мъгла, която разми очертанията на хората, машините и дърветата. А когато се разсея, на поляната бе останала само моята капсула. Станах и тръгнах към нея. Но преди да стигна, от горичката изскочи с отвратителен рев огромно гърбаво кенгуру и прекоси поляната. Дългите му предни лапи, които висяха на кръглия корем, завършваха с извити като сърпове нокти. Навярно още при първия скок би забило муцуна в калта, ако не бе мощната му опашка, която му служеше за балансиране. То буквално разтроши изпречилото се на пътя му тънко дръвче. От мъглата изскочи още един гигант. Вирнал плоската си муцуна, с крив рог между ноздрите, зашествува тъпо направо през храстите и дърветата — символ не на сила, а самата сила. Разтреперан хукнах към капсулата. Задъхвах се от отвратителния пресован въздух. Когато най-после стигнах, машината се заклати, сякаш някой я бе бутнал отдолу и се зачу бучене, приличащо на далечен исполински стон. Земята се разтресе, изпод краката ми избиха фонтанчета клокочета бяла вода. Последва истински удар, нещо ме отхвърли от машината. Самата тя, отначало бавно, а после набрала скорост, потегли надолу по склона, удари се в криви дебели стебла и спря. Втурнах се към нея, влязох вътре, но колкото и да натисках лостовете, тя мълчеше. И тогава разбрах, че рано или късно ще трябва отново да се срещна с Лесли.

Целия ден слънцето не проби облаците. А после здрачът се сгъсти и взе да се святка. Не съм си представял, че може да има такива чудовищни светкавици. Човек можеше да полудее от адската канонада на гръмотевиците. Желязната ми хралупа представляваше добра цел за светкавиците. Да става каквото ще...

Рукна дъжд. Бурята превиваше дърветата, по земята потекоха мътни потоци. Боях се да не падне гръм върху машината, боях се агентите да не се върнат и ме заловят в металната килия. Но невъзможно бе да напусна капсулата. Цяла нощ дивите отблясъци на светкавиците шибаха нервите ми. Призори видях, че водата е отнесла машината в края на поляната и я засипала с тиня и пясък. С мъка успях да се измъкна навън, като до кръв се издрах в бодливите храсти. За да замаскирам следите си, накиснах в калната локва окървавената си риза — петната поизбледнях и я оставих да поизсъхне. После проверих работи ли още микрофонът. Невъзможно беше да го намеря в преораната от проливния дъжд почва, но щом включих приемника, чух

скърцането на отцеждащия се пясък. Взех да хвърлям камъни, за да определя мястото, където се намираше микрофонът. Колкото и да е странно, мътните потоци не бяха го отнесли — сигурно се бе забил в нещо устойчиво. Сега можех да тръгна да търся Беримън, без да се страхувам, че агентите ще ме изненадат. За всеки случай реших да не се отдалечавам много от поляната.

Газих до колене в лепкавата кал, под краката ми жвакаше топла вода. Ако сега се появеше хищникът, щях да бъда безпомощен. Нервите ми бяха така изопнати, че не се сдържах и стрелях в някакъв храст, който ми се стори подозрителен. И за малко не пострадах. Насреща ми изскочи някакво същество прилично на щраус, само че на по-тънки крака и съвсем без пера. Тънките му ръце, които висяха на гърдите, имаха прекрасно развити дълги пръсти. В тях то стискаше тъмно яйце, явно откраднато от чуждо гнездо. Птицата нямаше зъби, но цялата бе толкова отблъскващо уродлива и така подло святкаха мъничките ѝ като мъниста очички, че реших повече да не стрелям.

Когато заобикалях храстите, над главата ми прелетя един от ония красавци, които населяваха скалите над лагуната. Непрекъснато попадах на следи. Да, този свят бе гъсто населен. И сега, газейки във вонящата кал, разбрах преимуществото на птичите крака — ципите им помагаха да не затъват.

Чувствувах се много изморен, бях гладен и самотен. През главата ми минаваха фантастични мисли — ами ако изведнъж срещна живия Джек Беримън! Негодниците от „Трявъл“ не са могли да погубят такъв ас...

И аз намерих Джек Беримън, по-точно останките му — полуоглозгани кости, пистолета без патрони и смачканата кутия на джобния му магнетофон. Прибрах касетките. После изрових с ръце яма, сложих вътре останките на Джек, нахвърлих отгоре пръст и тогава ме обзе истински бяс. Изтощен, изподран се затътрих назад към поляната, като ругаех всичко живо.

Но някакъв глас ме накара да се спра — микрофонът ме предупреди.

— ... той не бил никакъв юаровец — мрачно каза гласът на Лесли. — Любопитно, кой ли го е изпратил?

— Ама че буря е имало тук — изтърси вторият. — Виж къде е отнесла модела. Дай батериите... Сега всичко е наред! Можем да се

махаме вече. Бива си го доктор Парк, машината му върви като мотриса: сейф — юрски период, юрски период — сейф.

Изтръпнах. Тогава аз съм в капан... дори да успея да завладее машината, ще се озова пак в бронираното помещение. Едва се сдържах да не закрепя от разочарование.

— На бас се хващам, че това е ризата на оня негодник — каза Лесли. — Сега можем да не бързаме. Можем малко да полоуваме.

Ще ви дам аз един лов, помислих вбесен и хукнах към поляната. От храстите изскочи вече познатият ми похитител на яйца и високомерно ме изгледа. Не ми се искаше да се занимавам с тоя урод и се скрих в един шубрак — това поуспокои гнева ми. Почнах предпазливо да се придвижвам към машините. Най-важното е да вляза в една от тях. А после... Там ще се опитам да преговарям с фирмата и... кой знае... може пък... Засега поне не виждах друг изход.

Пратениците на „Трявъл“ ги нямаше на поляната, сигурно бяха отишли на лов. Обзет отново от гняв, спуснах се към голямата машина на Парк и почнах да късам проводниците, да троша и изхвърлям частите й. Конструирайте, изобретявайте, имате достатъчно време — пред вас са милиони години до появата на човека. Опитайте се да я построите отново от роговете на трицератопса! Конструирайте блоковете й от яйчени черупки! Едва когато ме удари ток, спрях. Машината бе опустошена и вече за нищо не служеше. Затичах надолу по склона, където се чернееше познатият ми модел, зареден с батериите, донесени от Лесли. Влязох в тясното пространство и захлопнах люка. После дойде болката.

* * *

Рефлексите — ето кое пак ми помогна. Когато машината със странен звук застина на едно място, отворих люка и изскочих навън. За мое изумление, тя стоеше на шосето, минаващо недалеч от тухлената ограда на „Трявъл“. Колкото и да бях изумен, хрумна ми единственото възможно обяснение — не съм попаднал в сейфа, защото по време на бурята машината се бе преместила в пространството. И тези четиридесет-петдесет метра са били достатъчни, за да се озова в този свят, но встрани от сейфа. Тогава видях изскачащата от завоя цистерна

с бензин, разбрах какво ще стане и бързо скочих от машината, която бе препречила шосето като уродлива черна гъба. Експлозията буквално ме изхвърли встрани. Паднах на бетона. Над шосето се изви черен стълб дим, от който се подаваха червени пламъци. В него се врязаха един след друг два автомобила и експлодираха. Идващите след тях се заковаха на място. Рев, грохот, скърцане на спирачки. След две минути цялото шосе се задръсти от автомобили.

Куцайки, тръгнах по шосето. Никой не ми обръщаше внимание, всички гледаха да се проврат през навалищата към мястото на катастрофата. Незабелязано се вмъкнах в един от оставените автомобили и рязко завих в обратна посока. Когато натиснах газта, изведнъж видях човек, безумно приличащ на мен. Загледах го, облещил очи — моят костюм, моята връзка, моят автомобил... Това бях аз! Значи капсулата се бе отклонила не само в пространството, но и във времето! Но ако е така, значи съм се върнал в оная сутрин, когато шефът още замисляше операцията, и веднага си спомних катастрофата на шосето, само че тогава аз я преживявах в образа на онзи там, който сега ме гледа през стъклото на моята кола. Кретен, искаше ми се да му викна, няма защо да си пъхаш носа там, аз вече съм го преживял! Той, явно удивен не по-малко от мен, потегли подире ми. И спря чак когато — сетих се! — ме взе за обикновен крадец на автомобили.

Намалих скоростта. Ако наистина съм се озовал в оная сутрин, то аз в образа на този човек трябваше тепърва да се срещна с шефа, да получа документите, да попадна на хората на Фил Номън, да премина постовете успешно, да убия Формън, да отмъкна машината на Парк, да намеря останките на Джек Беримън, да осъдя на вечно заточение Лесли и колегата му и... да се върна тук. Свят ми се зави, но намерих сили да позвъня от първия автомат на шефа.

— Обажда се Ел — казах. — Чакам ви у Хесъп.

И чак когато окачих слушалката, си спомних какво изражение имаше лицето на шефа онази сутрин след разговора по телефона и думите му: „Ел, ти ще се справиш с тази задача!“

Купих цигари, запуших и бавно потеглих към дома на Хесъп. Обзет от някакво космическо равнодушие, пет пари не давах, че се движа по улиците на Ню Йорк в чужда кола такъв окъсан, мръсен, брадясал и изподран.

— Винаги съм ти казвал, че тази професия не ти носи дори на теб нищо хубаво — забеляза Хесъп, когато влизахме в стаята.

— Затвори вратата — заповядах. — Докато дойде шефът, ще взема вана. Свари кафе — и като видях лицето му, приличащо на пергамент, добавих: — Моля ти се.

С наслаждение се потопих във водата. Хесъп влезе и ми подаде запалена цигара.

— Не ти ли се струва странно — запита той, — че мислещият човек е представен на нашата планета само в един вид?

— От гледна точка на заека или слона — промърморих — той не е чак толкова еднообразен.

— Ел, дори сега в тази стая има два вида: аз спадам към по-древния, почти измрял вече вид, а ти към новия, който ще насели окончателно планетата, ако не се изхитри да я унищожи. Хората от моя вид, Ел, години седяха в окопите и просто не можеха да останат предишните. Но и други хора са се променили. Загубили са онова тайнствено и загадъчно нещо, което се предава заедно с плътта, костите и кръвта, без да е нито кости, нито кръв, нито плът. То е като електричеството — всички знаят, че то кара лампата да свети, но никой не може да каже как изглежда... Можем да възстановим разрушените къщи, вместо потопените кораби да построим нови, но не можем да възпроизведем човека — Хесъп се усмихна, — или онова нещо, което прави човека човек. Някога, Ел, символ на човека бе стълбата, сега седалката на автомобила. В основата на всеки занаят и професия лежи идеята за самоусъвършенствуване. Сега тя се предава на машините. Вашият вид, Ел, загуби контакта с камъка и дървото, забравихте що е радост от труда.

Старецът е прав — забелязах равнодушно. Изпълних задачата си, а не изпитвам радост.

— Хората от моя вид, Ел, участваха непосредствено в създаването на така наречената култура. А вие загубихте връзката между себе си и вещите. Вече не вие, а машините ви ги създават. И машината вие забелязвате само ако спре да работи. А че цъфти бадемът, или човекът ходи по Луната, оставате равнодушни. Вие забравихте що е изгрев, залез слънце. Създадохте втора природа, като ограбихте първата. Ние браздахме моретата без компаси, но имахме силни ръце и очи и непостижимото чувство за морето, слънцето,

звездите, вятъра. Вие, които не можете да създадете и най-дребния молюск, разрушавате цели континенти. Вие убивате просто така, за да докажете, че не се боите нито от дявола, нито от бога, нито... от себе си.

— Слушай, Хесъп, приличам ли ти на кретен?

— Не, ти не си кретен, Ел. Но не си вече и човек, в нашия смисъл на думата.

— Млъкни! — викнах ядосан.

— Добре — каза той и спокойно излезе от банята.

Облякох халата и отидох в стаята. Вече се бях посъвзел. Появяването на шефа посрещнах спокойно. Той одобрително ме тупна по рамото и каза:

— Уморен си, Ел, но все пак помъчи се да се съсредоточиш и напиши всичко, каквото си видял и извършил.

Исках да му кажа, че хартията няма да ми стигне, ако опиша всичко, но вместо това помолих да ми дадат магнетофон и под въпросителните погледи на шефа и Хесъп поставих развълнуван касетката на Беримън. Ето, послушайте истинския мъж на нашия свят. Мъж, който умее всичко да върши, за да не се превърне светът в негов затвор и да го погуби. Мъж, който стои една глава по-горе от теб, Хесъп, мъдрецът, изживял времето си, и от теб, шефе — незабележимият повелител на промишления свят и всички останали. Натиснах клавиша и изведнъж от магнетофона проеча изстрел, а после рев — див, нечовешки, впиваше се във всеки нерв. Шефът намръщен посегна към клавиша, но аз отстраних ръката му — разпознал бях с ужас в безумния рев, който премина накрая в бръщолевене на кретен, на човек, загубил разсъдъка си, гласа на Джек Беримън. Гласът на супермена, на краля на нашия разголен свят. Глас на кретен.

Хесъп ме гледеше потресен, устните му мърдаха, но не го чувах. Шефът махна магнетофона и каза:

— Пиши.

Седнах на масата, но преди да почна да пиша, казах на шефа:

— Срецнах се с хората на Номън.

— Пиши — каза той нетърпеливо.

— Мисля, че е опасно да оставам в града.

— Това да не те безпокои, Ел. Ние се грижим за теб.

Написах набързо всичко, което смятах за важно, и подадох листа на шефа.

— Имаш ли въпроси? — запита той.

— Кой позвъни оная сутрин, когато обмисляхме плана как да се промъкна в кабинета на Формън?

— Ти позвъни. И затвори веригата на времето. Ето защо ти казах тогава, че всичко ще мине благополучно.

— Знаехте ли какво представлява машината на Парк?

— Само в общи черти.

— Повече въпроси нямам.

Докато се обличах, шефът сложи на масата пари и документи.

— Отлиташ за Париж след половин час.

— Какво ще правя в Париж?

— Ще се поразвлечеш, ще посещаваш изложби... Всичко, което ти хрумне. Ти умееш да почиваш.

Минах паспортната контрола и облекчено въздъгнах — сега бях на неутрална територия. Влязох в полупразната и душна зала, която водеше към самолета. Главата ми щеше да се пръсне от болка, чувствувах такова отчаяние, че дори не забелязах двамата набити мрачни субекти, които бавно влязоха след мен в „Каравела“...

Разказът е публикуван в Библиотека „Космос“, № 1/1975
(приложение към брой 1 от 1975 г.)

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.